

સૂચનાઓ:(1)તમામ પ્રશ્નોના ઉત્તર આપો.

(2) બધા પ્રશ્નો માટે સમાન ગુણ છે.

1. ન્યાય ફિલોસોફીમાં ભગવાનની ધારણા અને તે જ્ઞાન મીમાંસાથી તેના સંબંધીત સંકલ્પને ચર્ચા કરો. (14)

અથવા

વૈશેષિક ફિલોસોફીમાં "પદાર્થો" શબ્દનું વ્યાખ્યાયન કરો અને આ કેવી રીતે ભૌતિક અને અન્ય ભૌતિક વિશ્વને સમજવામાં મદદ કરે છે.

2. સત્કાર્યવાદની સંકલ્પનાની સમજ આપો અને આ ભારતીય ફિલોસોફી ના અન્ય કારણતત્ત્વના સિદ્ધાંતોથી કેવી રીતે ભિન્ન છે તે સમજાવો. (14)

અથવા

સાંખ્ય દર્શનમાં ગુણો (ગુણધર્મો) ની ભૂમિકા અને ભૌતિક જગત પર તેમનો પ્રભાવ પર ચર્ચા કરો.

3. યોગના માનસિક પાસાઓને વર્ણવો, જેમાં મન અને ચેતના વચ્ચેના સંબંધ પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરવું. (14)

અથવા

યોગ ફિલોસોફી ભગવાનની ધારણા કેવી રીતે વ્યાખ્યાયિત કરે છે, અને યોગના અભ્યાસમાં ભગવાનની શું ભૂમિકા છે ? સમજાવો.

4. ચાર્વાક ફિલોસોફીના મુખ્ય સિદ્ધાંતો અને તેની ભૌતિકવાદી દૃષ્ટિકોણ પર ચર્ચા કરો. (14)

અથવા

જૈન ફિલોસોફી ના નવ પદાર્થો વર્ણવો અને તે બ્રહ્માંડને સમજવામાં કેવી રીતે મહત્વ ધરાવે છે. સમજાવો.

5. કોઈ પણ સાત પ્રશ્નોના જવાબ આપો

(7 X 2 = 14)

i) ન્યાય ફિલોસોફીમાં 'જ્ઞાન મીમાંસા' મુખ્યત્વે કયા વિષય સાથે સંકળાયેલી છે?

a) ભગવાનની ધારણા b) જ્ઞાનના ઉપાયો c) સર્જનના સિદ્ધાંતો d) મુક્તિ

ii) ન્યાય ફિલોસોફીમાં માન્ય જ્ઞાન (પ્રમાણ) કેટલાં પ્રકારના છે?

a) 3 b) 5 c) 6 d) 4

(P.T.O)

- iii) વૈશેષિક ફિલોસોફી મુખ્યત્વે કયા વિષયનો અભ્યાસ કરે છે?
 a) આચારશાસ્ત્ર b) ભૌતિક પરમાણુ અને તેમના ગુણ
 c) આધ્યાત્મિકવિષય d) તર્કવિજ્ઞાન
- iv) સંખ્યાબદ્ધ ફિલોસોફી અનુસાર, વિશ્વનું પરમ કારણ કયું છે?
 a) પુરુષ b) પ્રકૃતિ c) બ્રહ્મ d) આત્મા
- v) સંખ્યાબદ્ધ ફિલોસોફી મુજબ પુરુષની નેચર કઈ છે?
 a) ભૌતિક b) દૈવી c) ચેતના d) અપરિવર્તનીય, શુદ્ધ ચેતના
- vi) સંખ્યાબદ્ધ ફિલોસોફી અનુસાર આત્માની બાંધણના મુખ્ય કારણ કયું છે?
 a) અજ્ઞાન(અવિદ્યા) b) સંલગ્નતા(રાગ)
 c) ઈચ્છા (કામ) d) બાહ્ય કુનિયા
- vii) પટંજલિના યોગ અનુસાર યોગનો મુખ્ય ઉદ્દેશ શું છે?
 a) ધન પ્રાપ્તિ
 b) માનસિક શાંતિ અને મનના નિયંત્રણની સિદ્ધિ
 c) ભૌતિક જ્ઞાન પ્રાપ્ત કરવું
 d) ભગવાન સાથે એકતાનો પ્રાપ્તિ
- viii) નીચેમાંથી કયું આસ્યટાંગ યોગનો ભાગ નથી?
 a) પ્રાણાયામ b) ધારણા c) કર્મ d) ધ્યાન
- ix) ચાર્વાક ફિલોસોફી મુખ્યત્વે કયા વિષય સાથે સંકળાયેલી છે?
 a) ધ્યાન b) ભૌતિકવાદ અને ભોગ વિમર્શ
 c) આચારિક અભ્યાસ d) આધ્યાત્મિક સિદ્ધાંતો
- x) ચાર્વાક ફિલોસોફીનું મુખ્ય લક્ષણ શું છે?
 a) બધા પ્રકારના જ્ઞાનનો પરિપૂર્ણ નકાર b) વિદ્વેશોની મહત્તમતા
 c) ભૌતિક અને વિજ્ઞાનવાદી દૃષ્ટિ પર ભાર d) પુનર્જન્મનો વિશ્વાસ
- xi) નીચેના પૈકી કયું જૈનધર્મનું મુખ્ય સિદ્ધાંત છે?
 a) ભક્તિ યોગ b) અહિંસા (અહતનતા)
 c) કર્મ યોગ d) અધિકાર (અદ્વૈત)
- xii) બૌદ્ધ ફિલોસોફી માં "મધ્યમ માર્ગ" ની ધારણા કઈ છે?
 a) ભોગોમાં અતિરેક b) તીવ્ર તપસ્યાવાદ
 c) ભોગ અને તપસ્યાવાદ વચ્ચેનો સંતુલિત માર્ગ d) દેવતાઓ માટે ભાવના

N296-3

Instructions:

(1) Attempt all the questions.

(2) All questions carry equal marks

Full Marks 70

1. Discuss the concept of God in Nyaya philosophy and its relation to Gyan Mimamsa. (14)

Or

Explain the term "Padarthas" in Vaisheshik philosophy and how it leads to an understanding of the physical and metaphysical world.

2. Explain the concept of Satkaryavada and how it differs from other causal theories in Indian philosophy. (14)

Or

Discuss the role of Gunas (qualities) in the Sankhya system and their influence on the material world.

3. Describe the psychological aspects of Yoga, focusing on the relationship between the mind and consciousness. (14)

Or

How does Yoga philosophy define the concept of God, and what role does God play in the practice of Yoga?

4. Discuss the main principles of Charvak philosophy and its materialistic view of the world. (14)

Or

Describe the Nine Elements of Jain philosophy and their significance in understanding the universe.

5. Answer any seven questions

(7 X 2= 14)

1. What does 'Gyan Mimamsa' in Nyaya philosophy primarily deal with?

a) Concept of God b) Means of knowledge
c) Theories of creation d) Liberation

2. In Nyay philosophy, how many types of valid knowledge (Pramana) are there?

a) 3 b) 5 c) 6 d) 4

3. Vaisheshik philosophy primarily deals with the study of :

a) Ethics b) Physical atoms and their properties
c) Metaphysics d) Logic

N296-4

4. According to Sankhya philosophy, which of the following is considered the ultimate cause of the universe?
a) Purush b) Prakriti
b) Brahman d) Atman

5. What is the nature of Purush in Sankhya philosophy?
a) Material b) Divine
b) Consciousness d) Unchanging, pure consciousness

6. Which of the following is the primary cause of the bondage of soul (Purush) according to Sankhya?
a) Ignorance (Avidya) b) Attachment (Raga)
b) Desire (Kama) d) External world

7. What is the primary objective of Yoga according to Patanjali?
a) Attaining wealth
b) Achieving mental peace and control of the mind
c) Gaining material knowledge
d) Uniting with God

8. Which of the following is NOT a part of Ashtang Yoga?
a) Pranayama b) Dharana
b) Karma d) Dhyana

9. Charvak philosophy is primarily concerned with:
a) Meditation b) Materialism and hedonism
b) Ethical practices d) Metaphysical theories

10. What is the key characteristic of Charvak philosophy?
a) Rejection of all forms of knowledge
b) Emphasis on the authority of the Vedas
c) Focus on empirical and materialistic views
d) Belief in reincarnation

11. Which of the following is a core principle of Jainism?
a) Bhakti Yoga b) Ahimsa (Non-violence)
c) Karma Yoga d) Advaita (Non-dualism)

12. The concept of the "Middle Path" in Buddhism refers to:
a) Extreme indulgence in pleasures
b) Extreme asceticism
c) A balanced approach between indulgence and asceticism
d) Devotion to deities
